

Makale Geliş Tarihi:

20 Ekim 2020

Makale Kabul Tarihi:

11 Aralık 2020

**KARABAĞ SORUNUNUN TÜRK İNTERNET MEDYASINDA SUNUMU:
ANADOLU AJANSI ÖRNEĞİ**

Mustafa İNCE¹

Öz

Azerbaycan ile Ermenistan arasında yaşanan sorunların temeli çok eskilere dayanmaktadır. Azerbaycan Türkleri ile Ermeniler arasında, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasından önce de sonra da pek çok sorun yaşanmıştır. Bu sorunlardan biri ve belki de en önemlisi Dağlık Karabağ sorunudur. Dağlık Karabağ bölgesinde 1989 yılında başlayan ve 1994'e kadar devam eden olaylarda binlerce insan ölmüş, Azerbaycan Türkleri, Ermeniler tarafından yaşadıkları yerlerden sürgün edilmişlerdir. Bugün Azerbaycan topraklarının yüzde 20'si Ermenistan tarafından işgal edilmiş durumdadır. Ermeniler tarafından herhangi bir hukuki dayanağı bulunmaksızın işgal edilen Dağlık Karabağ için, uluslararası alanda henüz herhangi bir çözüme ulaşılamamıştır. Söz konusu sorunun çözülememesi nedeniyle bölgede zaman zaman ölümle sonuçlanan çatışmalar da devam etmektedir.

Dağlık Karabağ sorununa yönelik zaman zaman taraflardan ve uluslararası kamuoyundan açıklamalar / çağrılar yapılmakta ve bu açıklamalar medya tarafından habere dönüştürülmektedir. İnternetin yaygınlaşması ve internet haberciliği, bu haberlerin anlık olarak dünyaya yayılmasını sağlamıştır. Böylece konunun gündemde kalması mümkün olmuştur. Çalışmada, Türkiye'de internet haber siteleri aracılığıyla Dağlık Karabağ sorununa ve sorunun çözümüne yönelik yayınlanan haberler ele alınarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler; Azerbaycan, Karabağ sorunu, medyada Karabağ, Ermenistan

**PRESENTATION OF THE KARABAKH PROBLEM IN TURKISH INTERNET
MEDIA: THE CASE OF ANADOLU AGENCY**

Abstract

The problems between Azerbaijan and Armenia date back to ancient times. Many problems occurred between Azerbaijan Turks and Armenians before and after the dissolution of the Union of Soviet Socialist Republics. One of these problems, and perhaps the most important one, is the Nagorno-Karabakh problem. Thousands of people died in the events that started in the Nagorno-Karabakh region in 1989 and continued until 1994, and Azerbaijani Turks were exiled from their places of residence by the Armenians. Today, 20 percent of Azerbaijani territory is occupied by Armenia. No solution has been reached in the international arena for Nagorno-Karabakh, which was

¹ Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Türker İnanoğlu İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, mustafaince@karabuk.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8058-1076

occupied by the Armenians without any legal basis. Due to the inability to solve the aforementioned problem, conflicts that sometimes result in death still continue in the region.

From time to time, statements and calls are made from the parties and the international public regarding the Nagorno-Karabakh conflict and these statements are turned into news by the media. The widespread use of the internet and internet journalism have made these news instantly spread around the world. Thus, it was possible to keep the issue on the agenda. In the study, published articles in the Nagorno-Karabakh conflict Turkey via the internet news sites and for the solution of the problem is dealt with and evaluated.

Keywords; Azerbaijan, Karabakh conflict, media coverage Karabakh, Armenia

GİRİŞ

Azerbaycan ve Ermenistan arasında yaşanan sorunların geçmişi neredeyse iki yüz yıllıktır. Sovyetler Birliği döneminde Ermeniler ile Azerbaycan Türkleri birçok kez çatışmalar yaşamış, bu olaylarda çok büyük beşerî kayıplar yaşanmıştır. Ermenilerin Azerbaycan Türklerine karşı saldırganca yaklaşımında Rusya'nın tutumu etkili olmuştur. Ruslar, Rus ihtilalinden önce de sonra da Ermenilere her zaman ihtimam göstermiş, ayrıcalık tanımıştır. Bu durum Ermenileri şımartmış ve saldırganca davranış sergilemelerine sebep olmuştur. Rusya topraklarında, Ermenilere daha fazla hak ve imkânların tanınması onların zenginleşmelerini sağlamış, yönetimde söz sahibi olmalarına imkân vermişti. Hatta Ruslar, 1905 yılında Azerbaycan Türkleri ile Ermeniler arasında yaşanan çatışmalar öncesinde Ermenileri silahlandırmış, binlerce Müslümanın hayatını kaybetmelerine sebep olmuştu (İnce, 2016: 13). İran, Rusya ve Osmanlı üçgeninde gelişen olaylarda Ermeni saldırganlığı Müslümanları ata yurtlarından etmek, onları fiilen yok ederek topraklarına sahiplenmeye yönelik topyekûn bir etnik temizleme siyaseti idi. 1918 yılında da benzer olaylar yaşanmış, Azerbaycan'ın bağımsızlığını engellemek için Rusların desteğiyle Ermeniler Bakü'de ve diğer bölgelerde Müslümanlara karşı büyük katliamlar uygulamışlardır. 1918 olayları bir milletin fiziksel olarak tasfiyesine yönelik Ermeni planının sadece bir halkasını oluşturuyordu (Asker, 2015: 482).

Sovyetler Birliği döneminde her ne kadar Ermeni saldırganlığı durdurulmuş gibi görünse de yine bu dönemde göç politikaları ve sınır tashihi adı altında hem Ermenistan yönetimi, ülke sınırları içinde Türk nüfusun azalmasını hem de Azerbaycan'dan toprak koparmayı başarmıştır.

Dağlık Karabağ sorunu, özellikle 1980'lerden sonra Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) zayıflamaya başlamasıyla birlikte ortaya çıkmış,

Ermenistan, Azerbaycan'a ait Karabağ bölgesinin dağlık kısmında hak iddia etmişti. "Ermeni aydınlar, Mihail Gorbaçov'un 1985 yılında SSCB'de devlet başkanı olmasından sonra Gorbaçov'la ilişkilerini geliştirdiler ve bu dönemde uygulanan glasnost ve perestroyka politikalarının sağladığı ortamdan istifade ederek, Dağlık Karabağ'a yönelik cüretkâr taleplerde bulundular. Ermeni aydınları, Dağlık Karabağ bölgesinin "tarihi Ermeni toprağı" olduğunu iddia ediyordu. Fakat belirtmek gerekir ki, Ermeni tarihçilerinin de destek verdiği bu iddia, ilim çevrelerinin çoğunluğu tarafından kabul görmedi ve eleştirildi" (Eyvazlı, 2017: 58).

Ermeniler 1987 yılından itibaren Karabağ ile ilgili taleplerini çeşitli platformlara taşımaya başladılar. "İlk olarak 'Helsinki Antlaşmalarının Uygulanmasını Gözetleme Ermenistan Komitesi' üyesi Robert Nazaryan öncülüğünde 75 bin imzalı bir dilekçe hazırlanarak ideolojik sorunlarla ilgili politik büro üyesi Mikhael Serguevlich'e gönderildi. Dilekçede Ermenilerin çoğunluğu oluşturduğu Karabağ ve Nahcivan'ın hangi sebeplerle Azerbaycan Cumhuriyeti'ne bağlandığı anlatıldı, bölgenin Ermeni özelliğı vurgulandı, malum Ermeni soykırımı iddialarına yer verildi, bu bölgelerin Türkleri memnun etmek için Azerbaycan'a bağlandığı iddia edildi ve bu durumdan dönemin Milliyetler Komiseri olan Stalin sorumlu tutuldu". Bu dönemde kitlesel gösteriler de düzenlendi. Bunlardan biri, 10 Ekim 1987'de Erivan'da yapılan gösteriydi. Bu gösterilerde öne sürülen toprak talepleri, Dağlık Karabağ ile sınırlı kalmadı ve Ermeniler, nüfusun ancak %1,4'ünü teşkil ettikleri Nahcivan'ı da istedi. Bu gösterilerin üzerinden çok geçmeden Ermeniler Türklere yönelik saldırılara başladı. 18 Ekim 1987'de Dağlık Karabağ'ın Çardaklı köyünde Türkler ve Ermeniler arasında çatışmalar yaşandı." (Eyvazlı, 2017: 58)

"Ancak yıllar geçtikçe Azeri ve Ermeni taraflar arasındaki gerginlik giderek çatışmaya dönüştü. Azeri-Ermeni çatışmalarının asıl başlaması ise 20 Şubat 1988'de Dağlık Karabağ Yerel Konseyi'nin (Azeri üyelerin katılımı olmaksızın) bölgenin Azerbaycan Sovyet Sosyalist Birliğı Cumhuriyeti'nden ayrılarak Ermeni Sovyet Sosyalist Birlik Cumhuriyeti'ne katılmasını onaylamasıyla başladı (Kurbanov, 1996: 6). Şubat 1988'de yüzbinlerce Ermeni, Erivan'da dört günlük bir gösteri düzenleyerek Karabağ Özerk Bölgesi'nin Ermenistan'a bağlanmasını talep etti. Bu gelişmeler Azerbaycan'da infiale sebep oldu. Söz konusu gerginlikler sonucu Azerbaycan'da 32

kişinin öldüğü 197 kişinin yaralandığı ciddi çatışmalar yaşandı. Yaşanan gerginlikler üzerine, SSCB Komünist Partisi Merkez Komitesi, Karabağ'ın Azerbaycan SSC 'den ayrılıp Ermenistan SSC 'ne bağlanma kararını reddetti (Yalçınkaya, 2006: 132). Ancak Karabağ üzerindeki çatışmaların devam etmesini gerekçe gösteren Sovyet yönetimi, bölgeyi, 12 Ocak 1989'da direkt Moskova yönetimine bağladı (Özyılmaz, 2013: 200).

SSCB'nin dağılmasından sonra da Azerbaycan ile Ermenistan arasında olaylar devam etti. Zaman zaman yaşanan çatışmalar neticesinde yüzlerce insan hayatını kaybetti. Bu olaylardan birisi de Hocalı katliamıdır. 26 Şubat 1992'de Ermeniler, Hocalı kasabasında 613 kişiyi katletti. 1993'te Aliyev'in göreve gelmesiyle olaylar kısmen de olsa duruldu. Aliyev, işbaşına gelir gelmez ilk olarak Azerbaycan'ı tekrar BDT'ye sokmak ve savaşı acilen durdurmak için uğraştı. Ancak siyasi istikrarsızlıkların yanı sıra, düzenli bir ordusu bulunmayan ve milis güçlerle kendisini savunmaya çalışan Azerbaycan'ın topraklarının yüzde 20'sini Ermenistan tarafından işgal edilmişti.

1994 yılında yapılan ateşkes anlaşmasına kadar (1988-1994 savaşlarında) toplam 32 binden fazla sivil Azerbaycan vatandaşı, 16 bin civarında da Azerbaycan askeri öldürüldü. "12 Mayıs 1994'te ateşkes imzalanmasını sağlayan Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev, kısa sürede iç siyasette de istikrarı sağlayarak, Karabağ sorununun çözümüne yöneldi. AGİT ve diğer uluslararası güçler nezdinde girişimlerde bulundu. Bu çerçevede AGİT aracılığıyla sorunun çözümüne ilişkin yeni bir plan hazırlandı. Ancak Birleşmiş Milletlere bağlı Minsk grubunda sürdürülen barış görüşmeleri, Ermenistan'ın sürekli karar değiştirmesi ve BM'ye üye ülkelerin durumu ciddiye almaması yüzünden herhangi bir neticeye bağlanamadı." (Özyılmaz, 2013: 202)

Maalesef günümüze, Ermenistan'ın işgalci politikasını durdurmak yönünde uluslararası kuruluşlar ve bölgesel güçler etkin bir politika yürütmemektedirler. Son dönemde Ermenistan askeri iş birliği adıyla bölgede Rus ordusunun fiilen desteğini arkasına almış durumdadır. İki ülke arasındaki son dönemde oluşturulan Birleşik Ordu Grubu bundan sonraki süreçte de bölgesel barışı tehdit etmektedir (Asker, 2017).

Jeopolitik açıdan büyük öneme sahip olan ve önemli yeraltı kaynakları bulunan bölge, Türkiye dâhil Rusya, İran ve birçok batılı ülke için stratejik önem arz etmektedir. Ancak doğrudan ilgi alanına girmeyen batının, bu bölgedeki sorunların çözümüne yönelik yaklaşımın da isteksizdir. Bu durumda yıllardır devam eden sorunlar yüzünden bölge diken üstünde kalmaya devam etmektedir.

1. Karabağ Sorunu

Karabağ, stratejik açıdan önemli olmasının yanı sıra, coğrafi yapısı, ekonomik ve kültürel özellikleri bakımından da ilginç bir bölgedir. 4.400 kilometre karelik bir alanı kapsayan bölgenin çoğu dağlık ve ormanlık alandır. Nüfus açısından ele alındığında bölgede yerleşik halkın çoğunluğunun Türklerden oluştuğu görülmektedir. 1810'da Çarlık yönetimi tarafından yapılan sayıma göre toplam 12.000 aileden oluşan nüfusun 9.500'ünü Azerbaycan Türkleri, 2.500'ünü ise Ermeniler oluşturmaktaydı (İşgenderli, 2017). Ancak daha sonraki yıllarda Çarlık Rusya'sının uyguladığı göç politikaları gereği bölgede Ermeni nüfusu çoğaldı (Bayat, 2011). Ruslar, İran ve Anadolu Ermenilerini, Kafkas sahasına getirerek Karabağ'a yerleştirdiler (Taşkiran, 1997: 16). Ermeni nüfusun bölgede çoğalmasıyla birlikte ortaya çıkmaya başlayan sorun 1980'li yıllarda tekrar hortlamıştır.

“20 Şubat 1988'de Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi Sovyeti, Azerbaycan'dan ayrılarak Ermenistan'a bağlanma talebini Azerbaycan, Ermenistan ve SSCB'ne bildirmiş ve Azerbaycan'ın bu talebi reddetmesiyle ülkede protesto gösterileri ve şiddet olayları gelişmiştir.” (Yiğit ve Gülbiten, 2018). “Gorbaçov'un Sovyet Komünist Partisinin 19'uncu kongresinde Yukarı Karabağ sınırlarının değiştirilemeyeceğini bildirmesi üzerine Ermenilerin bölgedeki faaliyetleri arttı. 12 Temmuz 1988'de Yukarı Karabağ Ermenileri, özerk bölge olarak resmen Ermenistan'a bağlandıklarını ilan ettiler. Devlet kurumlarına Ermenistan bayrağı çektiler. Yukarı Karabağ'la birleşme planının son aşaması olarak 1 Aralık 1989 tarihinde Ermenistan Parlamentosu, Azerbaycan'a bağlı Yukarı Karabağ bölgesiyle birleşme kararı aldı. Moskova, Ermenistan Parlamentosunun aldığı bu karara tepki gösterdi. Ermenistan Parlamentosu, Azerbaycan'ın onayı olmadığından bu kararın Sovyet Anayasasının 78. Maddesini çiğnemiş oluyordu. Ermenilerin attığı bu adımlar, Azerbaycan'da büyük tepki yarattı. Ancak Ermenistan tutumuna devam etti.” (Gökçe, 2011)

“1989’un ortalarına kadar, Ermeni Ulusal Hareketi (EUH) ve Azerbaycan Halk Cephesi’nin (AHC) oluşmuş ve Ermenistan Parlamentosu’nun Dağlık Karabağ’ın Ermenistan’la birleştiğini 1 Aralık 1989’da ilan etmesiyle kriz yeni bir boyut kazanmıştır. 14 Azeriler ve Ermeniler arasındaki çatışmalar, 1990’a kadar devam etmiş ve SSCB Yüksek Sovyeti Azerbaycan’daki denetimini kaybetmemek adına 20 Ocak’ta birliklerini Bakü’ye göndermiştir. 15 Bu müdahale sonrasında sorun, 3 Eylül 1991’deki “Dağlık Karabağ Cumhuriyeti” nin ilanı ile farklı boyut kazanarak devam etmiştir.” (Yiğit ve Gülbiten, 2018: 4).

Pek çok farklı parametresi bulunan dağlık Karabağ sorununun, batılı ülkelerin hantal ve isteksiz tavırları nedeniyle kısa zamanda bir çözüme kavuşması olası gözükmemektedir. “Bugün, taraflar kendi tezlerini, küresel güçlerin bölgesel menfaatleriyle özdeşleştirerek kazançlı çıkmaya çalışmaktadır. Buna karşın uluslararası kamuoyu problemin çözümü için gereken siyasi inisiyatifi üstlenmemektedir.” (Yılmaz, 2013)

2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmada, Türkiye’deki internet haber sitelerinde Karabağ sorununa ilişkin yayınlanan haberlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Türkiye’de internet haberciliği özellikle son on yılda büyük gelişme göstermiş ve giderek daha fazla insana ulaşmaya başlamıştır. Böylece herhangi bir olay karşısında kamuoyu oluşmasına katkıda bulunmuştur. Çalışma kapsamında, 2017 yılında Karabağ sorununun çözümüne yönelik girişimlerle ilgili olarak Anadolu Ajansı tarafından medyaya sunulan haberlerin incelenmesi amaçlanmıştır. 2017 yılında Anadolu Ajansı’nın sunduğu Karabağ ile ilgili haberlere ulaşılarak, Karabağ sorununun çözümü için ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen girişimlerle ilgili haberler incelenmiştir.

3. Türk İnternet Medyasında Karabağ Sorununun Yer Alması

Türkiye’nin hem Azerbaycan’la olan Milli bağları hem de bölgenin jeopolitik açıdan önem arz etmesi, Dağlık Karabağ sorununa yakından ilgi göstermesine neden olmaktadır. Siyasiler, çoğu zaman çeşitli platformlarda konuya ilişkin görüşlerini paylaşarak Türkiye’nin Azerbaycan’ın yanında olduğu mesajını vermektedirler. Basın

da konuya ilişkin haklı bilgilendirmek, kamuoyu oluşturmak ve siyasilerin görüşlerini kitlelere yaymak adına konu ile ilgili haberleri yayınlamaktadırlar. Özellikle internet haberciliği ile bilgi ve haberin daha hızlı ve daha kolay dağılımı sağlamıştır. Böylece internet haberleri de daha önemli hale gelmiştir.

Anadolu Ajansı tarafından 23 Kasım 2017 tarihinde yayınlanan **“NATO Genel Sekreteri Stoltenberg: Dağlık Karabağ sorununun çözülmemesi endişe verici”** başlıklı haberde, NATO Genel Sekreteri'nin Karabağ sorununun çözülememesinin endişe verici olduğu söylendiği belirtildi.

Haberde, NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'le Brüksel 'de gerçekleştirilen görüşmesinin ardından, Azerbaycan'a, Afganistan'da 'Kararlı Destek Misyonu 'na sağladığı katkılardan dolayı teşekkür ettiği, Stoltenberg, Azerbaycan'ın asker sayısını artırma kararını memnuniyetle karşıladığını belirttiği yazıldı. Haberde, Stoltenberg'in, Azerbaycan ve NATO arasında uzun yıllardır demokratik değerlere dayanan bir iş birliği olduğunu hatırlattığı, tarafların kabiliyet gelişimi ve enerji güvenliği gibi çok farklı alanlarda iş birliği yaptığını belirttiğine yer verildi.

"Dağlık Karabağ sorununun çözülmemesi endişe verici" alt başlığıyla verilen haberin devamında ise; "Stoltenberg, görüşmede Güney Kafkasya bölgesinde güvenlik durumunu da ele aldıklarını belirterek, *"Dağlık Karabağ sorununun çözülmemesi endişe verici." vurgusunu yaptı.*" NATO'nun bu konuda doğrudan bir rol oynamadığını hatırlatan Stoltenberg, soruna askeri bir çözüm bulunmadığının çok açık olduğunu, Minsk Grubu'nun çalışmalarına destek verdiklerini bildirdi. Stoltenberg, soruna tarafların anlaşarak çözüm bulmaya çalışmasının önem taşıdığını ve gerginliğin tırmanmaması için çaba sarf etmeleri gerektiğini kaydetti." İfadelerine yer verildi.

Haberin son kısmında ise Aliyev'in, Ermenistan'ın mevcut durumu sürdürmek istediğini söylediği belirtilerek, *"Aliyev, Stoltenberg'le birlikte bölgesel güvenlik konularını da ele aldıklarını kaydederek, "Bölgesel güvenlik için en büyük tehdit, Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki çözülmemiş sorun olarak ortaya çıkmaktadır." diye konuştu. Azerbaycan topraklarının uzun yıllardır Ermenistan'ın işgalinde*

olduğunu anımsatan Aliyev, 1 milyondan fazla Azerbaycan vatandaşının sığınmacı haline geldiğini ya da kendi ülkeleri içinde göç etmek zorunda kaldığını ifade etti. Aliyev, "Azerbaycan halkına karşı etnik temizlik gerçekleştirildi. Durum maalesef değişmiyor. Ermenistan mümkün olduğu müddetçe mevcut durumu sürdürmek istiyor" dediği ifade edildi. Anadolu Ajansı tarafında yayınlanan bu haberin, NATO ile Azerbaycan'ın 'iyi' ilişkisinin kamuoyuna yansıtılması ve Azerbaycan'ın mağduriyetinin dünya kamuoyuna duyurulması açısından önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın **"Dağlık Karabağ meselesi bizim de hususi meselemiz"** sözlerini başlığa taşıyan 22 Kasım 2017 tarihli bir başka haberinde Anadolu Ajansı, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, Dağlık Karabağ sorununa ilişkin *"Bu işi yine bu bölgede çözecek güç Sayın Putin'dir. Bugün fırsat bulmam halinde tekrar gündeme getiririm. Çünkü Dağlık Karabağ meselesi bizim de hususi meselemizdir. Bunu kenara bırakmayız"* dediğini yazdı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, İstanbul Kongre Merkezi'nde düzenlenen İslam İş birliği Teşkilatı (İİT) Ekonomik ve Ticari İş birliği Daimî Komitesi'nin (İSEDAK) 33. Toplantısı'nın açılış töreninin ardından, Kalkınma Bakanı Lütfi Elvan ve İİT Genel Sekreteri Yusuf Bin Ahmed El Useymim ile birlikte heyet başkanlarını kabul ettiği toplantının ardından bir gazetecinin;

"Bugün Soçi'ye gideceksiniz ve daha önce Dağlık Karabağ'ın da Putin ile yapacağınız görüşmede gündeminizde olacağını söylemişsiniz?" şeklindeki sözleri üzerine şunları kaydetti:

"Geçen gidişimde Dağlık Karabağ'ı konuşmuştuk. Bununla ilgili olarak da Sayın Putin, bu konuda elinden gelen ne varsa bunu yapmaya gayret ettiğini söylemişti. Ben bu 5 rayon meselesinde daha hassas olmalarını ve bu konuda, çünkü artık süre neredeyse süre 30 yıla doğru gidiyor. Bu işi yine bu bölgede çözecek güç, Rusya'dır, Sayın Putin'dir. 'Bu konudaki hassasiyetinizi özellikle bekliyorum' demiştim. Bugün de yine üçlü bir görüşme olduğu için fırsat bulmam halinde tekrar gündeme getiririm. Çünkü Dağlık Karabağ meselesi bizim de hususi meselemizdir. Bunu kenara bırakmayız." İfadelerine yer verildi. Anadolu Ajansı'nın yayınladığı bu haberde de

Karabağ sorununun çözümü noktasında iki önemli lider olan Erdoğan ve Putin'in konuyu ele alması ve konunun tekrar gündeme getirilmesi açısından oldukça önemli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca haberde Erdoğan'ın "*Çünkü Dağlık Karabağ meselesi bizim de hususi meselemizdir*" açıklamasına yer verilmesi, Türkiye'nin meseleye sahip çıktığını göstermesi bakımından da önem taşımaktadır.

Anadolu Ajansı Dağlık Karabağ konusunda çözüm arayışlarına istinaden yayınladığı bir başka haberi 16 Ekim 2017'de "**Aliyev ve Sarkisyan Dağlık Karabağ'ı görüştü**" başlığıyla vermiştir.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Ermenistan Cumhurbaşkanı Serj Sarkisyan, Dağlık Karabağ sorununu görüşmek üzere İsviçre'nin Cenevre kentinde bir araya geldiğinin belirtildiği haberin girişinde, Azerbaycan Cumhurbaşkanlığından konu ile ilgili bir açıklama yapıldığı bilgisine yer verildi. Açıklamada, Azerbaycan Dışişleri Bakanı Elmar Memmedyarov, Ermenistan Dışişleri Bakanı Eduard Nalbandyan, AGİT Minsk Grubu eşbaşkanları Rus İgor Popov, Fransız Stephane Visconti, Amerikalı Andrew Schofer ve AGİT Özel Temsilcisi Andrzej Kasprzyk'ın da görüşmede hazır bulunduğu belirtildi.

Aliyev ve Sarkisyan, daha sonra ikili görüşme yaptığının belirtildiği haberde, görüşmelerin ardından AGİT Minsk Grubu eşbaşkanları ortak bildiri yayımladığına da ver verildi.

Toplantının yapıcı bir atmosferde geçtiği bilgisinin belirtildiğine yer verilen haberde, "*Toplantı yapıcı bir atmosferde geçti. Cumhurbaşkanı, müzakere sürecini yoğunlaştırmayı ve temas hattındaki gerilimi azaltmak için ek önlemler almayı kabul etti. Eş başkanlar, uzun bir aradan sonra gerçekleşen bu görüşmeden duydukları memnuniyeti dile getirdi. Eş başkanlar, Dağlık Karabağ sorununun barışçıl yollarla çözümü için taraflarla birlikte çalışmaya devam edecekler. Bir sonraki aşamada eş başkanlar, dışişleri bakanlarıyla görüşme gerçekleştirecek*" denildiği belirtildi.

Haberin sonunda ise Aliyev ve Sarkisyan, en son Haziran 2016'da Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in arabuluculuğunda St. Petersburg'da bir araya geldiği hatırlatıldı. Anadolu Ajansı'nın yayınladığı bu haberin, Dağlık Karabağ konusunun

gündemde kalmasına ve çözüm noktasında ilgisiz ve duyarsız kalan dünya kamuoyuna olayın tekrar hatırlatılması noktasında önemli katkı sağlayacağı anlaşılmaktadır.

Karabağ'da çözüm arayışlarına yönelik **“Rusya'da üçlü Dağlık Karabağ görüşmesi gerçekleşti”** başlıklı haber, Anadolu Ajansı tarafından 28 Nisan 2017'de yayınlanmıştır.

Haberde, Moskova'da Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Azerbaycanlı ve Ermenistanlı mevkidaşları Memmedyarov ve Nalbandyan ile Dağlık Karabağ temalı görüşme gerçekleştirdiği belirtilmiştir.

Haberin devamında *“Rusya Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamaya göre Rusya'nın girişimi ile gerçekleştirilen toplantıda taraflar 2016 Mayıs ve Haziranında devlet başkanlarının Viyana ve Petersburg görüşmelerinde elde edilen anlaşmalara uyulması gerektiğini teyit etti”* denilmiştir.

Üçlü görüşmeye daha sonra Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Minsk Grubu eş başkanları Rus İgor Popov, Fransız Stephane Visconti, Amerikalı Richard Hoagland ve AGİT Özel Temsilcisi Andrzej Kasprzyk de katıldığı belirtilmiştir görüşmenin sonrasında Memmedyarov ve Nalbandyan'ın, Dağlık Karabağ sorununun barış yoluyla çözülmesi yolunda gösterdiği çabalar için Lavrov'a teşekkür ettikleri bilgisine yer verildi.

Yukarıda ancak belirli sayıda yer verebildiğimiz haberlerin onlarcası her yıl Anadolu Ajansı tarafından haberleştirilerek kamuoyuna duyurulmaktadır. Anadolu Ajansı'nın yayınladığı haberlerin aboneleri aracılığıyla tekrar tekrar yayınlandığı düşünüldüğünde, konunun gündemde kalması ve konu hakkında kamuoyu oluşmasında katkı sağladığı düşünülebilir.

SONUÇ

Ermenistan, Karabağ'da tarihi olarak önceliklerinin olduğu ve bu bölgede yaşayan çok sayıda Ermeni bulunduğu iddiasıyla bölgeyi işgal etmiştir. Azerbaycan ise söz konusu bölgenin Azerbaycan toprakları olduğu ve Ermenilerin işgalinin hukuki bir dayanağı bulunmadığını savunarak, Ermenilerin bu bölgeye Ruslar tarafından

yerleştirildiğini belirtmektedir. Bu yaklaşımlar sebebiyle yıllardır anlaşmazlıkların yaşandığı bölgede kalıcı çözüm için samimi adımlar atılmamıştır.

Aslında bu bölgenin işgalinde Azerbaycan'ın iddia ettiği gibi bir Rus politikasının yattığı açıktır. Rusya bugün dahi sıcak denizlere inme politikası çerçevesinde bazı bölgelerdeki nüfuzunu artırma ve devam ettirme gayretindedir. Dağlık Karabağ sorunu hem Rusya'nın bölgedeki politikaları hem de batılı devletlerin umursamazlığı sebebiyle henüz bir çözüme kavuşturulamamıştır. Bölgedeki çözümsüzlük ise zaman zaman ateşkes ihlallerine ve çatışmalara sebep olmaktadır.

Bölge hem Azerbaycan hem de Ermenistan için büyük önem taşımaktadır. Ermeniler bölgeyi milli birliğin bir unsuru olarak değerlendirirken, Azerbaycan ise bölgeye ekonomik katkısından ziyade toprak bütünlüğü ve milli-manevi değerler açısından yaklaşmaktadır. Azerbaycan Türkleri tarafından bölgenin kaybının kabul edilemez bir durum olduğu düşünülmektedir. Ancak bölgedeki çözümsüzlük her iki taraf içinde yıkıcı olmuştur. Azerbaycan ve Ermenistan'dan binlerce insan hayatını kaybetmiş, yüzbinlerce kişi mülteci durumuna düşmüştür.

Bölgeye çözümün getirilmesi şüphesiz çok yönlü bir çalışmayla mümkün olabilecektir. Başta taraf devletler Azerbaycan ve Ermenistan olmak üzere, uluslararası kuruluşların çabası hem bu ülkelerin güvenliği hem de Hazar ve Karadeniz bölgelerinin ekonomik kalkınması açısından önemli ve gereklidir. Siyasi girişimlerin yanı sıra, konuyu uluslararası düzeyde gündemde kalması da önem arz etmektedir. Burada da medyaya büyük görevler düşmektedir. Konunun gündeme gelmesi, gündemde kalması ve uluslararası kamuoyunun oluşmasını için taraf ülkelerle egemen ülkelerin medyalarının daha fazla çaba göstermeleri gerekmektedir. Türkiye'nin önemli haber ajanslarından biri olan Anadolu Ajansı, konuyla ilgili yaşanan en ufak bir gelişmeyi haberleştirerek dünyaya servis etmeye çalışmıştır. Ayrıca Anadolu Ajansı, Karabağ konusunda, Azerbaycan'ın haklılığını destekleyecek ve Azerbaycan yönetiminin çözüm için çaba gösterdiğine yönelik haberleri de yayımlayarak dünyada Azerbaycan lehine bir kamuoyu oluşmasında katkıda bulunmayı amaçlamıştır.

KAYNAKLAR

- ASKER, A. (2017). The Advanced Stage of Russia-Armena Military Cooperation: The Military Force, Review of Armenian Studies, No. 35, (pp. 59-89).
- ASKER, A. (2015). “Ermeni Meselesi” ve Kafkasya Gerçekleri, İçinde. Yüzüncü Yılında Ermeni Meselesi: “İddialar-Yalanlar-Gerçekler” (Editör. Hakan Boz), Algan yayıncılık, İstanbul, (ss. 446-482).
- BAYAT, E. (2011). Foreign Policy of Russia and Turkey on Nagorno Karabakh Conflict. Tehran, “Andisheh No” Publication.
- EYVAZLI, E. (2017). “Türk Basınında Dağlık Karabağ Sorunu: Milliyet, Hürriyet, Sabah Gazeteleri Örneği”, MUTAD, 2017; IV (1): 57-74 (ISSN 2148-6743); DOI: 10. 16985/MTAD. 130405
- GÖKÇE, M. (2011) Yukarı Karabağ Sorunu ve Türkiye-Ermenistan İlişkileri Üzerine bir Değerlendirme. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, terature and History of Turkish or Turkic*. Volume 6/1 Winter 2011, p. 1139-1154, TURKEY
- İSGENDERLİ, A. (2011). Realities of Azerbaijan 1917 1920. Xlibris Corporation.
- İNCE, M. (2016). “Bolşevik Propagandasına Karşı Bir Uyarı Aracı: Bildiriş Gazetesi (1930-1931)”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi. İstanbul, (ss.1-173).
- KURBANOV, E., (1996). "Azerbaycan'ın Güvenlik Kaygıları: Dağlık Karabağ Üzerinde Ermenistan'la Çatışma ve Diğer Ülke İçi Anlaşmazlıklar" Avrasya Etütleri, C. 3, S. 4.
- ÖZKUL, O. ve VERMEZ, H. (2014). “Dağlık Karabağ Probleminin Tarihi ve Siyasi Nedenleri”, Yeni Türkiye, s.60
- Özyılmaz, E. V., (2013). “Geçmişten Günümüze Dağlık Karabağ”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 15 /2, (ss.191-208).
- Sariahmetoğlu, N. (2011). “Karabağ”, İstanbul: IQ Yayıncılık
- Swietochowski, T., (1998). “Müslüman Cemaatten Ulusal Kimliğe Rus Azerbaycan'ı 1905-1920”, (Çev.) Nuray Mert, İstanbul: Bağlam Yayınları.

- Taşkıran, C. (1995). “Geçmişten Günümüze Karabağ Meselesi”, Ankara: Gn. Kur. Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Genelkurmay Basım Evi.
- Taşkıran, C., (1997). “Karabağ’da Son Durum”, Yeni Türkiye, C. 3, S. 16, Ankara.
- Yalçınkaya, A., (2006). “Kafkasya’da Siyasi Gelişmeler”, Ankara: Lalezar Kitabevi.
- Yılmaz, R. (2013) Kafkasya’da Çözölemeyen Kördüğüm: *Dağlık Karabağ Sorunu. Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi* 2(1): 71-90
- Yiğit, S. ve Gülbiten, G. (2018). Rusya’nın Güney Kafkas Dış Politikası: Dağlık Karabağ ve Hazar Denizi. *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, 5 (2), 1-30. DOI: 10.16954/yalovabaccd.374409

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/nato-genel-sekreteri-stoltenberg-daglik-karabag-sorununun-cozulmemesi-endise-verici/976380>

<https://aa.com.tr/tr/turkiye/cumhurbaskani-erdogan-daglik-karabag-meselesi-bizimde-hususi-meselemiz/974323>

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/aliyev-ve-sarkisyan-daglik-karabagi-gorustu/939187>

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/rusyada-uclu-daglik-karabag-gorusmesi-gerceklesti/807503>

Not: Bu çalışma 23-24 Mayıs 2018’de Bakü’de düzenlenen, “Kafkaslarda Devletlerarası Münasebetler; 100 Yıl Evvel ve Muasır Devir” konulu konferansta bildiri olarak sunulmuştur.